

NİĞDE KIZILCA KASABASI DÜZ DOKUMA ÖRNEKLERİ*

H. Serpil ORTAÇ - Gözde KEMER GÜRSOY**

ÖZ

Niğde ili geçmişten günümüze önemli geleneksel dokuma merkezlerinden biridir. Halı dokumacılığı ile bilinen yörede düz dokuma da yapılmaktadır. Yörük kültürü ile yapılan dokumalar günümüzde yöreye bağlı köy ve kasabalarda az da olsa halen devam etmektedir. Dokumacılığın devam ettiği kasabalardan birisi de Niğde iline bağlı Kızılca kasabasıdır. Bekdik yörüklerinin kasabaya göç edip yerleşmesiyle burada bu kültür etkin hale gelmiş incelenen dokumalarda geçmişten günümüze gelinceye kadar yöre kadınları tarafından bu kültür ile dokunmuştur.

Bu çalışma ile yöresel ve kültürel özellikler taşıyan Kızılca kasabası düz dokumalarının günümüzdeki durumu, üretilen ürünlerin çeşitleri ve teknikleri, renk, motif özellikleri belirlenerek 30 adet düz dokuma incelenmiş, yöresel nitelik taşıyan örneklerin yaşatılması konusunda dikkat çekilerek bilimsel bir doküman hazırlanması amaçlanmıştır.

Her bir düz dokuma örneği eser inceleme formu ile analiz edilerek yorumlanmıştır. Ayrıca ürünler benzer teknik ve kompozisyon özelliğine göre gruplandırılmıştır. Dokumacılığın aktif bir şekilde devam etmediği yörede; teknik, renk, motif ve kompozisyon özelliklerinin gelecek kuşaklara aktarılması dokuma kültürünün devamlılığı ve canlı tutulması açısından önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Geleneksel Türk Sanatları, Dokuma, Düz Dokuma, Niğde, Kızılca Kasabası.*

* Bu makale "Niğde İli Kızılca Kasabası Düz Dokuma Yayılları ve Güncel Tasarımlarda Kullanımı" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
** Dr. Öğretim Üyesi, Araştırma Görevlisi - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi/ Sanat ve Tasarım Fakültesi/ El Sanatları Bölümü
e- posta: serpilortac@gmail.com, gozdekemer@gmail.com / ORCID: 0000-0001-8816-6416 / ORCID:0000-0001-8076-4526
Makale Türü: Araştırma Makalesi / DOI:https://doi.org/10.34242/akmbaris.2019.131
Makale Gönderim Tarihi: 06.05.2020 / Makale Kabul Tarihi: 01.06.2020

ABSTRACT

THE WORK OF DOCUMENTING YILDIZLI ZILI FROM BURDUR AGLASUN DISTRICT

Niğde province is one of the important traditional weaving centers from past to present. Flat weaving is also done in the region known for carpet weaving. Weavings made with the nomadic culture are still continuing in the villages and towns of the region, although they are still a little. One of the towns where weaving continues is the town of Kızılca in the province of Niğde. This culture has become effective here with Bekdik nomads migrating to the town and has been woven in this weaving by local women from past to present.

With this study, 30 flat weaves were investigated by determining the current status of the flat weaves of Kızılca town, which has local and cultural features, the types and techniques of the products produced, color and motif features, It is aimed to draw up a scientific document by drawing attention to keeping local examples alive.

Each flat weave sample is analyzed and interpreted with a work analysis form. In addition, the products are grouped according to similar technical and composition features. In the region where weaving does not continue actively; The transfer of technical, color, motif and composition features to future generations is important in terms of continuity and keeping alive the weaving culture.

Keywords: *Traditional Turkish Arts, Weaving, Flat Weaving, Niğde, Kızılca Town.*

1. GİRİŞ

Dokumalar doğa koşullarının getirdiği zor şartlardan korunmak için kullanılmış ve insan yaşamının doğumdan ölüme kadar her anında kendine yer bulmuştur. İlk dokumacılık faaliyetleri yaklaşık on bin yıl önce insanoğlunun yerleşik hayata geçerek hayvanları evcilleştirmesiyle birlikte doğup gelişmiştir. Bu sanat insan ihtiyacı olmaktan çok, tüm yaşam biçiminde yer alan sosyal ve sanatsal bir kimlik oluşturmuştur. Dolayısıyla dokuma yaygılar, toplumun gelenek-görenek, kültür ve inancını yansıtan çok önemli belgelerdir denilebilir. Birtakım inançsal sembollerin de halı ve kilimlerde yer alması bu durumun kanıtıdır.¹

Anadolu'da Türklerin hakimiyet kurmasıyla birlikte Orta Asya dokuma geleneği devam ederek gelişim göstermiştir.² Bu gelişim dokuma sanatında araca ve tekniğe göre sınıflandırılmasında zengin farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Dokumalar kullanılan tekniğe ve araca göre; mekikli dokumalar, kirkitli dokumalar, çarpana dokumalar olmak üzere üç gruba ayrılır. Kirkitli dokumalar ise düz dokumalar (kilim, cicim, zili, sumak) ve havlı dokumalar (halı ve tülü) olmak üzere iki gruba ayrılır.³

Düz dokumalar Anadolu-Türk dokuma sanatında, halk tabiriyle kısaca kilim olarak bilinen iki veya daha çok iplik sistemiyle yapılan, düğümsüz ve havsız düz dokuma yaygılar olarak da isimlendirilmektedir. Düz dokuma yaygıların kendi arasında teknik açıdan kilim, cicim, zili (sili), sumak gibi çeşitli türleri vardır. Bu grupların her birinin kendine özgü dokuma tekniği, süsleme özelliği ve türleri vardır. Hatta kullanım yerleri de birbirinden farklıdır.⁴

1 Selma Kardeşlik, "İstanbul Vakıflar Halı Müzesinde Konservasyon Çalışmaları ve Yeni Keşfedilen Selçuklu Halıları", *Restorasyon Yıllığı Dergisi*, Sayı 1, 2010, s.113, 115-122.

2 Bekir Deniz, *Ayvacak (Çanakkale) Yöresi Düz Dokuma Yaygılar (Kilim-cicim-zili)*, 1991, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.10.

3 Taciser Onuk, vd., *İçel El Sanatları*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, 1998, s.32.

4 Bekir Deniz, *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygılar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, s.77.

Anadolu'da köklü kirkitli dokuma kültürüne sahip yerlerden biriside Niğde ilidir. Yörede kendine has zengin desen ve renk özelliklerine sahip el dokuma halı ve düz dokuma örneklerini görmek mümkündür. Genellikle Niğde'nin civar köy ve kasabalarında üretimi yapılan dokumalar bitkisel boyar maddelerle renklendirilmiş iplikler ile yöreye has zengin motif ve desen özellikleriyle dokunmuştur.

Niğde ili Kızılca kasabasında yer alan düz dokumalar da zengin örneklerdendir. Bu dokumalar Bölgede bulunan "Bekdik" yörukleri tarafından çeşitli ölçü ve ebatlarda üretilmiştir. Bekdikler Bozok kolundan Horosani büyük uruklara bağlıdır.⁵ Kaynaklara göre ise Bekdik kelimesini Badıllı, Beğdilli, İlbeyli gibi isimlerle de görmek mümkündür. Bu isimler oymak isimleri olup Beğdilli oymağının bulunduğu coğrafya ve isim bakımından Bekdik kelimesiyle yakından bağlantılı olduğu söylenebilir.⁶

Bekdikler, Anadolu'ya yaptıkları göçler sonucu dağınık bir yerleşim göstermişler ve Kahramanmaraş, Ereğli, Konya, Aksaray, Karaman, Yozgat, Kırşehir, Adana gibi yerlere yerleşmişlerdir. Niğde'deki yerleşim yerleri Emen Ovası ile Altunhisar Ovası arasındadır. Bekdiklerin Kızılca Kasabasına yerleşmeleri ise Kahramanmaraş (Elbistan)'dan Konya (Ereğli)'ye buradan da Kızılca Kasabasına göç etmeleri ile gerçekleşmiştir.⁷

Bekdiklerin köklü bir geçmişi olmasından dolayı dilleri, gelenekleri, günümüze bozulmadan gelmiş ve atalarından öğrendikleri dokuma sanatını da yaşatmayı başarmışlardır. Dokuma sanatı içerisinde önemli bir yere sahip olan kilim dokumacılığı Bekdik kültürünün de önemli bir parçasıdır. Bekdik kilimlerinin atkı ve çözgüleri elde eğirilen yün ipliklerdir. Bu durumun nedeni Bekdik köylerinde hayvancılığın yoğun bir şekilde yapılmasıdır. Fakat yakın tarihli kilimler incelendiğinde "yağlı ip" olarak adlandırılan fabrika üretimi iplikler ile üretilen dokumalar da mevcuttur. Bu dokumalar naylon ip karışımı olması, renklerinin zamanla solması ve motiflerin kaba düşmesinden dolayı çok tercih edilmemektedir.⁸ Yöre halkı tarafından üretilen yün ipliklerden üretilen dokumalar bu kilimlere nazaran kaliteli olduğundan daha çok rağbet görmektedir.

Kendine has karakteri olan Bekdik kilimlerinde renklerin, motiflerin kendine özgü isimleri vardır. Motiflere "oyu" denilmektedir. Ayrıca kilim isimleri bu motiflerin zeminde kullanımına, kompozisyon özelliklerine, renklerine ve kullanım alanlarına göre belirlenir. Aynı merkezden dağılan aşiretin kollarından olmalarından dolayı Bekdik kilimlerinin isimleri çok fazla değişmemektedir. Bazı Bekdik kilimlerinin isimleri şunlardır; Baltalı, Göçte güzel, Hoşkollu, Pertekli, Dibekli, Çift dibekli, Ehraplı, Çömçeli, Demiryollu, Sarılıdır.⁹

2. MATERYAL YÖNTEM

Tarama modelinde bir betimleme çalışması olan araştırmanın materyalini Niğde Kızılca kasabasında Bekdiklere ait olduğu tespit edilen 30 adet düz dokuma oluşturmaktadır. Yörede bulunan düz

5 Ahmet Gündüz, "Kırşehir-Aksaray Arasında Bir Bekdik Köyü (Tarih, Gelenek, Örf ve Adetleri)", *History Studies International Journal of History*, 3(2), 2011, s. 247-259, s.247.

6 Selçuk Peker, *Bekdik (Ereğli /Konya) Köyleri Halk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir İnceleme*, Selçuk Üniversitesi, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, 1995, s.11.

7 Fethi Ömer Güreer, *Kızılca Bekdiklerin Yurdu*, İstanbul: Maya Yayınları, 2012, s. 11-16-67.

8 Recai Karahan, "Konya Ereğli Yöresinde Bekdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi", *Türk Soylu Halkların, Halı, Kilim ve Cicim Sanatı Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, 23-31 Mayıs Kayseri, s.162.

9 Karahan, a.g.e, s.161-163.

dokuma örneklerinin fotoğrafları çekilmiş, eser inceleme formlarında bulunduğu yer, üretim tarihi, bugünkü durumu, boyutları, uygulanan teknik, motif, kompozisyon özellikleri, kullanılan malzemeler, saçak uzunluğu ve renk gibi bilgiler ile dokumaların tanıtımı yapılmış ve döküman oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında incelenen dokuz adet ürün ise yörede tespit edilen kompozisyon özelliklerine göre sınıflandırılmış, en karakteristik olanları seçilerek değerlendirilmiştir. Dokuma yapan kişilerin kişisel bilgileri ve dokumaya dair bilgiler hazırlanan anket formları doğrultusunda bizzat araştırmacı tarafından karşılıklı görüşme yöntemi ile tespit edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Çalışma kapsamında Niğde Kızılca kasabası düz dokuma örnekleri; dokumada uygulanan teknikler, kullanım alanları, kompozisyon, motif, renk ve boyut özelliklerine göre sınıflandırılmıştır. Ayrıca Yörede hayvancılığın yoğun bir şekilde yapılmasından dolayı hammadde olarak atkı ve çözgüde genellikle yün malzeme kullanılmıştır.

3.1. Dokumalarda Uygulanan Teknikler

Düz Dokuma Türü	f	%
Kilim	27	90.00
Zili	1	3.33
Cicim	2	6.67
Toplam	30	100.00

Tablo 1’de yörede tespit edilen düz dokuma örnekleri incelendiğinde; 27 adet dokumanın kilim tekniği, 2 adet dokumanın cicim tekniği, 1 adet dokumanın ise zili tekniği ile dokunduğu tespit edilmiş ve frekansları alınmıştır. Veriler sonucunda yörede genellikle kullanılan düz dokuma tekniğinin kilim olduğu anlaşılmaktadır.¹⁰

3.2. Dokumaların Kullanım Alanları ve Şak Özellikleri

Kullanım Alanına Göre Dokuma Türü	f	%
Taban ve Yolluk	22	73.33
Seccade	2	6.66
Duvar Yaygısı	5	16.66
Eyer Örtüsü	1	3.33
Toplam	30	100.00

Tablo 2 incelendiğinde yörede dokumaların %73.33’ü en yüksek değere sahip taban ve yolluk olup yaygı olarak üretildiği görülmektedir. En düşük değer ise %3.33 oranla eyer örtüsü olarak kullanılan

¹⁰ İstatistiksel sonuçlara ($n \times 100$: $N=f$ formülü ile) ulaşılarak ürünlere ait bilgi formları ve uygun başlıklar altında çizelge dökümleri oluşturulmuş dökümler üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır.

dokuma türü olduğu tespit edilmiştir.

<i>Tablo 3: Dokumaların Şak Özelliklerinin Dağılımı</i>		
Şak Özellikleri	f	%
Şaklı	10	33.33
Yekpare	20	66.66
Toplam	30	100.00

Tablo 3 incelendiğinde yörede bulunan dokumaların; %66.67'sinin yekpare olduğu %33.33'ün ise şaklı olduğu görülmektedir.

Tek parça dokunan kilimlerde kompozisyonu oluşturmak daha kolay olduğu için daha çok tercih edilmektedir. Yekpare kilimlerin tercih edilmesinin bir diğer nedeni büyük ebatta ve iki parçadan meydana gelen “şaklı kilim”lerin desenlerinin ayrı parça üzerinde simetrik bir şekilde denk gelmesinde yaşanan zorluktandır.¹¹

3.3. Dokumaların Kompozisyon Özellikleri

<i>Tablo 4: Düz Dokumaların Kompozisyon Özelliklerinin Dağılımı</i>		
Kompozisyon Özellikleri	f	%
Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyonlar	26	86.67
Motiflerin Diyagonal Yerleştirildiği Kompozisyonlar	1	3.33
Şeritli Kompozisyonlar	2	6.67
Mihraplı Kompozisyonlar	1	3.33
Toplam	30	100.00

Tablo 4 incelendiğinde yörede en yüksek oranla %86,67'sinin merkezde ve dikey eksende tekrar eden kompozisyonlar, en düşük oranla ise %3.33'nün mihraplı ve motiflerin diyagonal yerleştirildiği kompozisyonlar olduğu tespit edilmiştir. Yöre ait özellikler taşıyan düz dokumaların desen, motif, renk özelliklerinin benzerlik gösterdiği anlaşılacakla birlikte, yörede bazı kompozisyonlar yöre halkı tarafından “Toplu”, “Aynalı Kollu” ve “Hoşkollu” olarak isimlendirilmiştir.

3.3.1. Merkezde Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyonlar

İncelenen dokuma örneklerinden 26 adedi merkezde dikey eksende tekrar eden kompozisyon özelliğine sahiptir. Bu kompozisyon türüne ait en karakteristik beş adet dokuma, eser inceleme formlarıyla birlikte verilmiştir.

¹¹ Deniz, a.g.e., s.249.

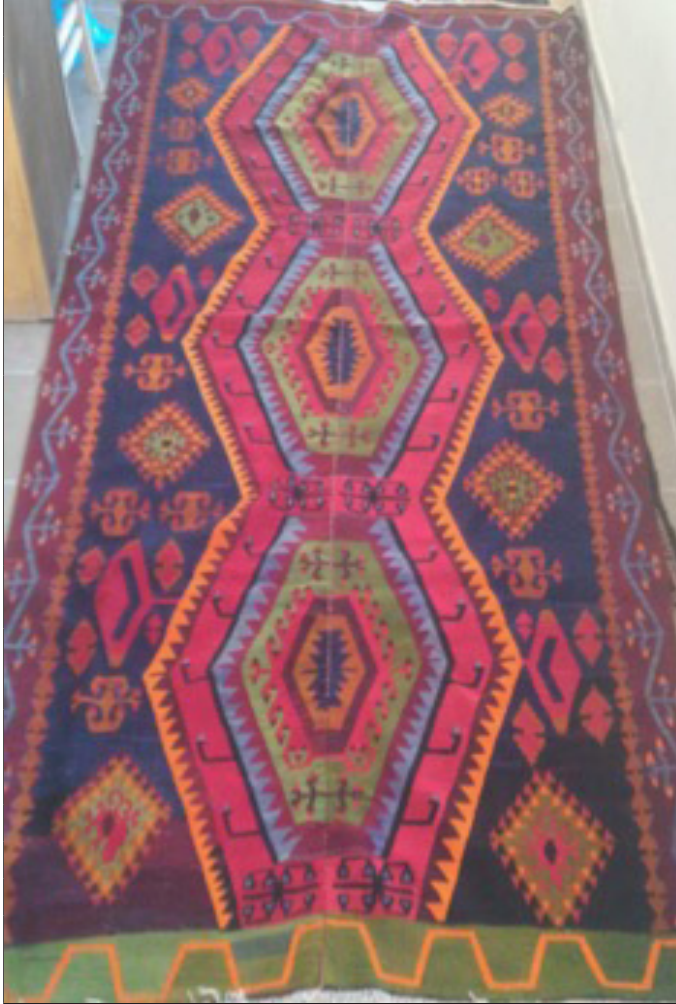
Örnek No	1	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Beyaz Yeşil Mavi Siyah Sarı Kırmızı Lacivert Bordo
	Çözü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	160
	Uzun Kenar (cm.)	460
Saçak Boyu	4 cm.	
Üretim Tarihi	1918	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Hayat Ağacı, Bukağı, Kurt ağzı, Muska, Elibelinde, Pıtrak Koçboynuzu, Çengel	
Kompozisyon Türü	Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyon	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma iki parçadan meydana gelen şaklı kilim örneğidir. Kompozisyon üç tam göbekten meydana gelir. Göbekler dikey ekseninde eşkenar dörtgenlerden oluşur. Göbeklerin etrafına çengel ve merkezde simetrik hayat ağacı motifi yerleştirilmiştir. Hayat ağacının sağ ve solu kurt ağzı, küpe, çengel motifleri ile içi bukağı dolgulu muska motifleri ile dolgulanmıştır. Göbeklerin dışında kalan beyaz zemine ise ana motifler olan içi kurt ağzı dolgulu muska, kurt ağzı, elibelinde motifleri yerleştirilmiştir. Bu motiflerin dışında zeminin boş kalan kısımları belirli bir düzen olmaksızın küçük ebatta pıtrak, muska ve kurt ağzı motifleri ile doldurulmuştur. Dokumada beyaz zemin bitiminde bir iç bordür vardır. Bu iç bordürün uzun kenarlarında içi bukağı ve kurt ağzı dolgulu eli belinde motifleri kullanılırken, kısa kenarlarında su yolu motifi kullanılmıştır. Yeşil zeminli ikinci bordür kurt ağzı motifi ile dokumanın kısa ve uzun kenarlarını çevreleyecek şekilde yerleştirilmiştir. Bordo zeminli en dış bordürde ise uzun kenarlarda muska kısa kenarlarda su yolu motifi kullanılmıştır.

Örnek No	2	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Beyaz Kırmızı Hardal sarısı Siyah Turuncu Mavi
	Çözüğü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	178
	Uzun Kenar (cm.)	411
Saçak Boyu	8 cm.	
Üretim Tarihi	1928	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Kurt ağzı, Küpe Su yolu, Yıldız Koç boynuzu	
Kompozisyon Türü	Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyon	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma iki parçadan meydana gelen şaklı kilim örneğidir. Dokuma kompozisyonu dikey ekseninde sekiz adet altıgen göbekten oluşmaktadır. Yöredeki adı ise “Göçte Güzel” olarak bilinen dokuma örneğinin göbeklerinin her birinde sağlı-sollu yerleştirilmiş koç boynuzları vardır. Bu koç boynuzlarının içleri de yarım kurt ağzı motifi ile dolgulanmıştır. Her bir göbek birbirinin aynısıdır ve göbekler iki kısımdan oluşmaktadır. Göbeklerin merkezini oluşturan ilk kısımda sırayla küpe ve yıldız dolgulu kurt ağzı motifi yerleştirilmiştir. İkinci kısımda ise göbeğin iç kısmını çevreleyecek şekilde siyah zemin üzerinde yine kurt ağzı motifleri kullanılmıştır. Göbeklerin dışında kalan kırmızı zeminde dikey ekseninde ve simetrik kurt ağzın motifleri yer alır. Dokumanın uzun kenarlarında yer alan bordürlerde su yolu kullanılırken kısa kenarlarında bulunan bordürlerde su yolu ve yıldız motifleri bir arada kullanılmıştır.

Örnek No	3	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Bordo Kırmızı Mavi Sarı Turuncu Vişne çürüğü Yeşil
	Çözü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	102
	Uzun Kenar (cm.)	153
Saçak Boyu	6 cm.	
Üretim Tarihi	1974	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Akrep, Yıldız, Bıçkır, Bukağı Su yolu Çengel, Muska.	
Kompozisyon Türü	Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyon	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma iki parçadan meydana gelen şaklı kilim örneğidir. Kompozisyon dikey eksende altıgen üç tam göbekten meydana gelmektedir. Göbeklerin her biri birbirinin aynısıdır. Göbeklerin merkezinde yeşil zemin üzerinde içi yıldız dolgulu akrep motifi konumlandırılmıştır. Göbeklerin tamamını çevreleyen kırmızı zeminde çengel ve muska motifleri simetrik bir şekilde yerleştirilmiş ve göbekler bıçkır motifiyle zeminden ayrılmıştır. Dokumanın zeminini oluşturan lacivert zemin üzerinde ise bukağı, içi kurt ağzı dolgulu akrep motifleri yer alır. Uzun kenarlarda bulunan bordürler zeminden bukağı motifi ile ayrılırken bu bordürlerde kurt ağzı motifi kullanılmıştır. Kısa kenarlarda bulunan bordürlerde ise su yolu motifi vardır.

Örnek No	4	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Beyaz Bordo Hardal sarısı Lacivert Mavi Pembe Yeşil Siyah Vişne Çürüğü
	Çözüğü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	195
	Uzun Kenar (cm.)	126
Saçak Boyu	3 cm.	
Üretim Tarihi	1965	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Akrep, Bıçkır, Bukağı Kurtağı, Küpe Parmak Yıldız	
Kompozisyon Türü	Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyon	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Yöre halkı tarafından “Aynalı Kollu” olarak tabir edilen kompozisyon örneğidir. Merkezde dikey ekseninde eşkenar dörtgen bir göbek ve diğer iki ucunda aynı göbeğin yarım hali simetrik şekilde yer almaktadır. Göbek iki kısımdan oluşmaktadır. İlk kısım olan vişne çürüğü zeminde içi kurt ağzı ve bukağı dolgulu akrep motifi ve bu motifin üzerinde ve altında simetrik yarım kurt ağzı motifleri vardır. İkinci kısım olan bordo zeminde ise göbeği sağlı sollu çevreleyecek şekilde kurtağı motifiyle birlikte altta ve üstte konumlandırılmış bukağı motifleri yer alır. Zemin bıçkır motifleriyle dikey ekseninde diyagonal üç kısma ayrılmıştır. Beyaz ve lacivert kısımda kurtağı motifleri, vişne çürüğü olan üçüncü kısımda ise bukağı ve kurt ağzı motifleri ile dolgulanmıştır. Dokumanın kısa kenarında yer alan bordürlerinde bukağı ve küpe motifleri bir arada kullanılmıştır. Uzun kenarlardaki bordürler zeminden parmak (tarak) motifiyle ayrılmış ve bu bordürlerde içi bukağı dolgulu yıldız motifi kullanılmıştır.

Örnek No	5	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Bordo Kırmızı Vişne çürüğü Beyaz Kahverengi Lacivert Hardal sarısı Siyah Mavi
	Çözü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	125
	Uzun Kenar (cm.)	175
Saçak Boyu	5 cm.	
Üretim Tarihi	1955	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Akrep, Bukağı, Kurtağızı Parmak, Elibeline, Su yolu, Yılan,	
Kompozisyon Türü	Merkezde ve Dikey Eksende Tekrar Eden Kompozisyon	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Yöredeki adı “Hoşkollu” olan dokumanın kompozisyonu merkezde yer alan tek bir göbekten meydana gelmektedir. Göbek üç kısımdan oluşmuştur. Göbeğin merkezini oluşturan kahverengi kısımda içi yılan dolgulu akrep motifi yer alır. Göbeğin ikinci kısmı olan beyaz kısmında sağlı sollu simetrik yerleştirilmiş bukağı motifleri yer alırken yine aynı zeminde alta ve üstte olmak üzere iki adet kurt ağzı vardır. Göbeğin üçüncü zemini olan lacivert zeminde ise beyaz zemindeki gibi yerleştirilmiş yine bukağı ve kurt ağzı motifleri konumlandırılmıştır. Dokuma zemini köşelerden dikey eksende diyagonal iki kısma ayrılmıştır. İlk bölüm olan lacivert ve vişne çürüğü olan bölümlerde bukağı, yılan ve kurt ağzı motifleri yer alır. İkinci bölüm olan yeşil kısım ise yine kurt ağzı motifi ile dolgulanmıştır. Bu bölümlerin dışında kalan bordo zeminde göbeği çevreleyecek şekilde yine kurt ağzı motifleri kullanılmıştır. Uzun kenarlar parmak (tarak) motifiyle zeminden ayrılırken burada bulunan bordürlerde su yolu motifi yerleştirilmiştir. Kısa kenarlarda yer alan bordürlerde ise eli belinde motifi vardır.

3.3.2. Motiflerin Diyagonal Yerleştirildiği Kompozisyonlar

Motiflerin dikey eksende kaydırılmasıyla meydana gelen kompozisyon türüdür. Yörede bu kompozisyon türüne ait bir adet dokuma tespit edilmiştir.

	Örnek No	6		
	İnceleme Tarihi	18.07.2017		
	Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası		
	Yöresi	Niğde		
	Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma		
	Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü	Yün iplik Yün iplik	
		Kullanılan Renkler	Atkı (Desen İpliği)	Pembe Kırmızı Bordo Mavi Lacivert Hardal sarısı Siyah Yeşil
	Çözüğü İpliği		Beyaz	
	Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	110	
		Uzun Kenar (cm.)	170	
Saçak Boyu	3 cm.			
Üretim Tarihi	1994			
Bugünkü Durumu	İyi durumda			
Kullanılan Motifler	Kurtağzı, Bukağı, Çengel			
Kompozisyon Türü	Motiflerin Diyagonal Yerleştirildiği Kompozisyonlar			

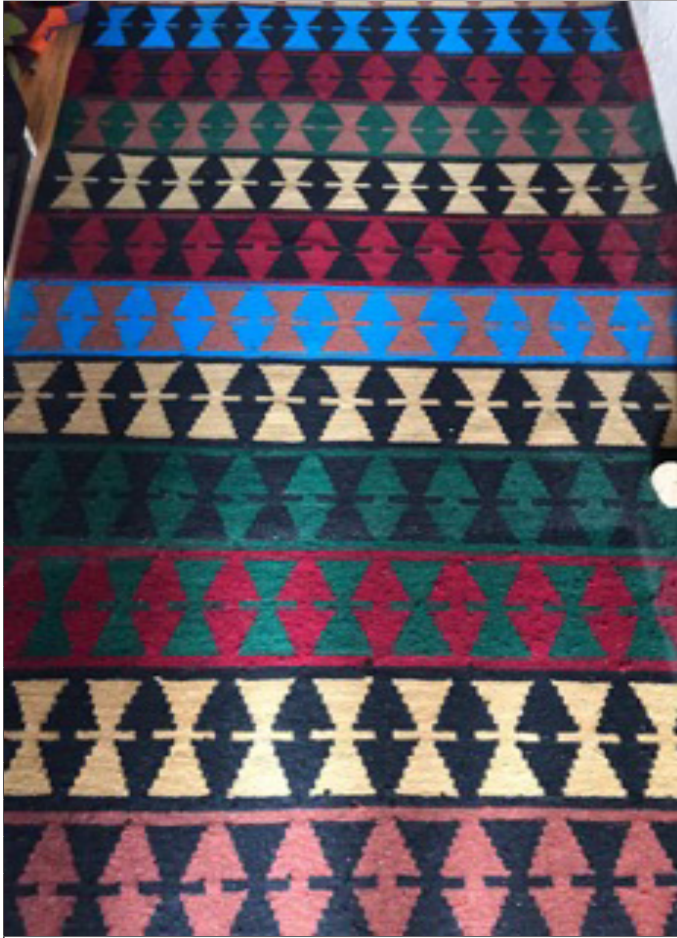
Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma kompozisyonu içi bukağı dolgulu kurtağzı motiflerinin altıgen formlara yerleştirilmesiyle oluşmuştur. Bu altıgen formlar uç uca eklenerek diyagonal kaydırarak zemini doldürmüştür. Dokumanın uzun kenarlarında yer alan bordürlerde kurt ağzı motifi yer alırken kısa kenarda bulunan bordürlerde çengel motifleri yer alır.

3.3.3. Şeritli Kompozisyonlar

Yörede incelenen dokumalar arasında şeritli kompozisyon özelliğine sahip iki adet dokuma tespit edilmiştir. Bu dokumlardan biri şaklı cicim örneği diğeri ise yeğpare kilim örneğidir.

	Örnek No	7		
	İnceleme Tarihi	18.07.2017		
	Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası		
	Yöresi	Niğde		
	Dokuma Tekniği	Cicim		
	Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü Desen ipliği	Yün iplik Yün iplik Yün iplik	
		Kullanılan Renkler	Atkı Desen ipliği	Bordo Kırmızı Bej Beyaz Sarı Lacivert
	Çözüğü İpliği		Beyaz	
	Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	190	
		Uzun Kenar (cm.)	340	
Saçak Boyu	Yıpranmış			
Üretim Tarihi	1915			
Bugünkü Durumu	İyi durumda			
Kullanılan Motifler	Göz, Pıtrak, Saçbağı, Bukacağı, Çengel, Yıldız, Sandık, Tarak, Kurtağzı, Merdiven, Koçboynuzu			
Kompozisyon Türü	Şeritli Kompozisyonlar			

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma beş parçadan oluşan şaklı cicim örneğidir. Her bir parçada belirli bir düzen olmaksızın çeşitli motifler karışık biçimde uygulanmıştır. Bordo zeminde göz, pıtrak, saç bağı, bukağı, çengel, tarak, lacivert zeminde çengel, sandık, göz, tarak, kurt ağzı, kırmızı zeminde bukağı, sandık tarak merdiven, saç bağı, çengel, göz, koç boynuzu, kurt ağzı, bej zeminde ise yıldız, kurt ağzı, sandık, pıtrak, merdiven, kurt ağzı, koç boynuzu motifleri kullanılmıştır. Dokumanın uzun kenarlarında bordür olarak su yolu motifi yer alır.

Örnek No	8	
İnceleme Tarihi	18.07.2017	
Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası	
Yöresi	Niğde	
Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma	
Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü	Yün iplik Yün iplik
Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Gül kurusu Bej Kırmızı Siyah Yeşil Mavi
	Çözüğü İpliği	Beyaz
Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	103
	Uzun Kenar (cm.)	180
Saçak Boyu	5 cm.	
Üretim Tarihi	2002	
Bugünkü Durumu	İyi durumda	
Kullanılan Motifler	Bukağı, Küpe	
Kompozisyon Türü	Şeritli Kompozisyonlar	

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Dokuma kompozisyonu dokuma boyunca devam eden enine şeritlerden meydana gelmektedir. Her bir şeritte bukağı motifi kullanılmıştır. Bukağı motifinin yan yana geldiği raportlarda ayrıca küpe motifi oluşmuştur.

3.3.4. Mihraplı Kompozisyonlar

Yörede seccade olarak kullanılan mihrapsız başka düz dokuma örneği de mevcuttur. İncelenen mihraplı seccade örneği Konya yöresi düz dokumaları ile benzerlik göstermekte olup araştırma sırasında bir adet rastlanmıştır.

	Örnek No	9		
	İnceleme Tarihi	18.07.2017		
	Dokumanın Bulunduğu Yer	Niğde Kızılca Kasabası		
	Yöresi	Niğde		
	Dokuma Tekniği	Kilim Dokuma		
	Kullanılan Malzemeler	Atkı Çözüğü	Yün iplik Yün iplik	
		Kullanılan Renkler	Atkı (Desen ipliği)	Kırmızı Mavi Yeşil Siyah Beyaz Hardal sarısı
	Çözüğü İpliği		Beyaz	
	Ölçüler	Kısa Kenar (cm.)	150	
		Uzun Kenar (cm.)	210	
Saçak Boyu	3 cm.			
Üretim Tarihi	1968			
Bugünkü Durumu	İyi durumda			
Kullanılan Motifler	Bukağı, Yılan Pıtrak, Yıldız Hayat Ağacı Parma (Tarak), Kurt ağzı			
Kompozisyon Türü	Mihraplı Kompozisyonlar			

Dokumanın Kompozisyon Özellikleri: Tek yönlü mihraplı kompozisyon özelliğine sahip seccade örneği olan dokumanın mihrap içerisi iki göbekten oluşmaktadır. Göbeklerin içerisinde bukağı dolgulu kurt ağzı motifi yer alırken, mihrabın en üst kısmında da aynı motif tekrar etmiş ve yılan, pıtrak motifleriyle birlikte kullanılmıştır. Mihrabın sağında ve solunda hayat ağacı motifi ve tepe kısmında yine kurt ağzı vardır. Dokumayı çevreleyen dört adet bordür yer alır. En iç bordürün uzun kenarları zeminden parmak (tarak) motifleriyle ayrılır ve bu bordürde bukağı motifleri konumlandırılmıştır. Beyaz zeminli ikinci bordürde pıtrak, kırmızı zeminli üçüncü bordürde içi yılan dolgulu yıldız ve kurt ağzı, yeşil zeminli dördüncü bordürde ise parmak (tarak) motifleri vardır.

3.4. Dokumalarda Kullanılan Motifler

<i>Tablo 5: Yörede kullanılan Motiflerin Dağılımı</i>		
Yörede Kullanılan Motifler	f	%
Akrep	10	33.33
Aşk ve Birleşim	5	16,66
Bıçkır	9	30.00
Bukağı	21	70.00
Çengel	8	26.66
Elibelinde	6	20.00
Göz	3	10.00
Hayat Ağacı	2	6.66
İm	1	3.33
Kazayağı	2	6.66
Kurt ağzı	21	70.00
Koçboynuzu	9	30.00
Kuş	2	6.66
Küpe	7	23.33
Merdiven	1	3.33
Muska	9	30.00
Parmak (Tarak)	11	36.66
Pıtrak	3	10.00
Post	1	3.33
Saç bağı	3	10.00
Sandık	1	3.33
Su yolu	11	36.66
Yılan	6	20.00
Yıldız	18	60.00

$N= 30^{12}$

Tablo 5 incelendiğinde Kızılca kasabası düz dokumalarında kullanılan motiflerden en çok % 70.00 oranında kurt ağzı ve bukağı, en az % 3.33 oranında sandık, merdiven, im ve post motifleri olduğu tespit edilmiştir.

Kaynak kişilerle yapılan görüşmede motiflerin yöre ağzıyla kullanılan isimleri tespit edilememiştir. Motif isimlendirmeleri yazılı kaynaklara göre yapılmıştır.

3.5. Dokumaların Renk Özellikleri

Yörede tespit edilen dokumalarda atkı ipliği olarak kullanılan renkli desen ipliklerinin çoğu geleneksel yöntemler sonucu bitkilerden elde edilen doğal boyar maddelerle renklendirilmiştir. Hayvancılığın

12 *Motif yüzdelerinin değerlendirilmesi toplam 30 örnek üzerinden yapılmıştır. Her dokumada birden fazla motif bulunduğundan toplam değer N'den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.*

yoğun yapılması nedeni ile çözümlü ipliklerinin tamamı ve atkı iplikleri genellikle yündür. Çözgü ipliklerinde yünün doğal rengi kullanıldığı için beyazdır.

Tarihlendirme açısından son zamanlarda dokunmuş düz dokumalar incelendiğinde kimyasal boyar maddeler ile renklendirilmiş renkli desen ipliklerinin kullanıldığı da gözlemlenmiştir. Yörede bütün bitkisel doğal boyar maddelere kök boya denilmektedir. Yörede bazı bitkilerden elde edilen renkler şunlardır.¹³

- Kırmızı=Kök boya bitkisinin toprak altı sürgünlerinden (yöredeki ismi boya sapı olarak bilinmektedir.)
- Açık Mavi= Kök boya bitkisinin meyveleri
- Yeşil= Asma yaprağı, Ceviz yaprağı
- Kahverengi= Ceviz kabuğu, Yarpuz
- Turuncu=Soğan Kabuğu
- Acı kahve =Sütleğen Otu
- Bej ya da açık hardal sarısı =Elma Yaprığı Hazalı (yöre diliyle “kabahı” kabak akı yani kabahın iç kısmında yer alan renge verilen isim)

Tablo 6: Yörede Düz Dokumalarda Kullanılan Renkleri Dağılımı

Renkler	f	%
Bej	3	10.00
Beyaz	21	70.00
Bordo	24	80.00
Hardal Sarısı	12	40.00
Gül Kuruşu	2	6.66
Kahverengi	11	36.66
Kırmızı	25	83.33
Kiremit Rengi	1	3.33
Lacivert	17	56.66
Mavi	24	80.00
Pembe	8	26.66
Sarı	1	3.33
Siyah	25	83.33
Turuncu	15	50.00
Vişne Çürüğü	6	20.00
Yeşil	25	83.33

$N= 30$ ¹⁴

Tablo 6 incelendiğinde Kızılca kasabası düz dokumalarında en çok % 83.33 oranında kırmızı, yeşil, siyah kullanıldığı, en az % 3.33 oranında sarı ve kiremit rengi kullanıldığı saptanmıştır. Bu verilerden yola çıkarak ve çizelgenin diğer yüzdeleri incelendiğinde Kızılca kasabası düz dokumalarında kırmızı, yeşil, siyah renklerin yanı sıra mavi, lacivert, bordo, beyaz renklerin de sıklıkla kullanıldığı görülmektedir.

¹³ Kaynak kişi Nezih ÇINAR'dan alınan bilgilere göre (13.06.2017).

¹⁴ Renk yüzdelilerinin değerlendirilmesi toplam 30 örnek üzerinden yapılmıştır. Her dokumada birden fazla renk bulunduğundan toplam değer N'den büyüktür. Yüzde N üzerinden değerlendirilmiştir.

3.6. Dokumaların Ebat Ölçüleri

<i>Tablo 7: Yörede tespit edilen düz dokumaların ebatları</i>		
Dokuma Türlerine Göre	En (cm.)	Boy (cm.)
Taban-Yolluk	180	330
	130	180
	100	300
	180	330
	200	400
	180	270
	170	300
	102	153
	178	411
	125	175
	112	195
	165	245
	175	345
	172	103
	175	432
	160	460
	110	170
	103	180
90	190	
90	335	
87	145	
70	87	
Seccade	102	153
	150	210
Duvar Yaygısı	195	126
	120	210
	126	195
	200	430
	190	340
Eyer Örtüsü	Büyük Parça:63 Küçük Parça:27	Büyük Parça:74 Küçük Parça:32

N= 30

Tablo 7 incelendiğinde yörede araştırılan dokumaların ebatları; Tablo 2'de belirtildiği gibi % 73'ünün en yüksek değer olan taban ve yolluk olduğu, bu dokumaların en küçük 70 cm x 87 cm, en büyük 200 cm x 400 cm. (En x Boy) ölçüleri arasında değiştiği tespit edilmiştir. İki örnek hariç taban ve yolluk olarak dokunmuş düz dokumalarda yer alan örneklerin ebatlarının birbiriyle benzerlik göstermediği saptanmıştır. En düşük oranlı ürün çeşidi ise % 3.33 (Tablo 2'de yer alan oranlar) olan eyer örtüsü olarak kullanılan dokuma türü olduğu tespit edilmiştir. Bu çizelgeden elde edilen veriler doğrultusunda yörede daha çok taban ve yolluk dokunduğu söylenebilir.

3.7 Dokumaların Saçak Uzunlukları

<i>Tablo 8: Dokumaların Saçak Uzunlukları Dağılımı</i>		
Saçak Uzunlukları	f	%
Saçığı Yıpranmış veya Yok	2	6.67
3-6 cm arası	26	86.66
6 cm'den uzun	2	6.67
Toplam	30	100.00

Tablo 8 incelendiğinde en yüksek değer olan 3-6 cm arası saçak uzunluğu % 86.66 oranında iken en düşük değer % 6.67 oranı ile yıpranma nedeni ile saçak uzunluğu kalmamış ve 6 cm'den uzun saçak uzunluğuna sahip ürünlerin yer aldığı görülmektedir. Elde edilen veriler doğrultusunda Niğde ili Kızılca kasabasındaki düz dokumaların saçak uzunlukları yaklaşık 3-6 cm arasında bırakıldığı ve saçaklarda herhangi bir süsleme yapılmadığı tespit edilmiştir.

4. DEĞERLENDİRME

Araştırma kapsamında taranan kaynaklar sonucu Kızılca kasabasına ait Bekdik düz dokumalarının diğer yörelerde bulunan düz dokumalarla kompozisyon ve motif özellikleri bakımından benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Aytaç (2010) "Ereğli Bekdik Kilimlerinde Kuş Oyusu" adlı çalışmasında yer alan dokuma örneği ile örnek no: 5'te yer alan dokuma örneği kompozisyon özelliği bakımından benzerlik göstermektedir.

Fotoğraf 1: Örnek No: 5 Dokuma Örneği

Fotoğraf 2: Konya Ereğli Dokuma Örneği¹⁵

İncelenen örnek ile (Fotoğraf:1) Aytaç'ın çalışmasındaki örnekteki (Fotoğraf: 2) benzerliklerin nedeni, Konya Ereğli'de Kızılca kasabasında olduğu gibi aynı boydan gelen Bekdik yürüklerinin yaşamasıdır.

Kızılca kasabasına ait örnek no: 2'de yer alan dokuma ise Konya ve Afyon yöresine ait kilim örnekleriyle (Fotoğraf: 4-5) kompozisyon, motif ve şekli olması bakımından benzerlik göstermektedir. Hidayetoğ-

¹⁵ Ahmet Aytaç, "Ereğli Bekdik Türkmen Dokumalarında Kuş Oyusu", *Her Yönüyle Oğuz Türkleri ve Konya Ereğli Yöresi Türkmenleri Sempozyumu*, 2010, s. 25, 17-34.

lu'nun (2007) yılında yaptığı çalışmada farda kilim (Bekdik) yer yaygısı olarak kullanılan dokumanın Afyon yöresine göre daha çok benzerlik göstermesi coğrafi yakınlık ve aynı kültürün ürünü olması söylenebilir.

Fotoğraf 3: Örnek No: 2 Dokuma Örneği

Fotoğraf 4: Farda Kilim (Bekdik) yer yaygısı¹⁶

Fotoğraf 5: Afyon Yörük Dokuma Örneği¹⁷

Fotoğraf 6: Konya (Ereğli) Çömçeli Kilim¹⁸

Yöredeki adı “Göçte Güzel” olan kilim civar yörelerde “Çömçeli” olarak da bilinmektedir. Merkezde yer alan altıgen göbeğin sağında ve solunda yer alan koçboynuzları kepçe (çömçe) ye benzediği için bu adla anılır.¹⁹

16 H. Melek Hidayetoğlu, *Konya Düz Dokuma Kilimleri (Kilim, Cıçım, Zili, Sumak)*, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007, s. 202.

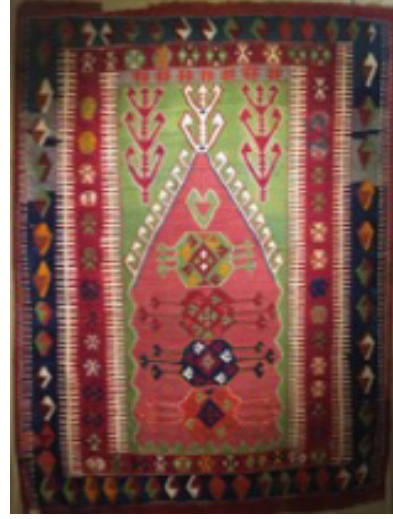
17 Suzan Bayraktaroğlu, “Afyon Çevresi Yörük Dokumaları”, *Vakıflar Dergisi*, 29, 2005, s. 526, 513-527.

18 Karahan, *a.g.e.*, s. 173.

19 Aysen Soysaldı, “Yozgat Dokuma Atlası”, *Uluslararası I. Bozok Sempozyumu*, C. III, 2016, s.466.

Fotoğraf 7: Örnek No: 9 Dokuma Örneği

Fotoğraf 8: Gaziantep Mevlevihane'de Bulunan Dokuma Örneği²⁰

Yörede seccade olarak kullanılan tek yönlü mihraplı kompozisyon özelliğine sahip dokuma örneği (Fotoğraf: 7) ile Kabalcı (2017) “Gaziantep Mevlevihanesi Vakıf Müzesinde Bulunan Kilimlerin Tahlilleri” adlı çalışmasında yer alan örnek (Fotoğraf: 8) kompozisyon özelliği ve mihrap nişlerinin iki yanında bulunan hayat ağacı motifleri bakımından benzerlik göstermektedir. Gaziantep yöresinde bulunan örnek büyük olasılıkla burada dokunmamış farklı nedenlerle (bağış) yöreye gelmiş olabilir. Çünkü benzer kompozisyon, motif özelliğine sahip seccade örneklerini daha çok Konya yöresi ve civar yörelerde görmek mümkündür.

Fotoğraf 9: Obruk Kilimi²¹

Fotoğraf 10: Konya (Ereğli) Beğdik Kilimi²²

20 Oğuzhan Kabalcı, *Gaziantep Mevlevihanesi Vakıf Müzesinde Bulunan Kilimlerin Tahlilleri*, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 2017, s. 79.

21 Hidayetoğlu, *a.g.e.*, s.335.

22 Karahan, *a.g.e.*, s. 172.

5. SONUÇ

Yapılan alan araştırması sonucunda Kızılca kasabasında yer alan 30 adet düz dokumanın; renk, motif, kompozisyon özellikleri, dokuma türleri, dokuma teknikleri, ölçüleri, kullanılan gereçler incelenmiştir.

Kasabada yaşayanların çoğunluğu Bekdiklerden oluşmaktadır. İncelenen düz dokumaların birçoğu da Bekdik kültürüyle dokunmuştur. Hayvancılığın yoğun şekilde yapıldığı kasabada kilim ve diğer ürünlerde malzeme olarak yün kullanılmıştır. Yörede kilim ve diğer dokumaların renk dağılımı incelendiğinde yörede en çok kullanılan renklerin kırmızı, bordo, yeşil, siyah en az kullanılan renklerin ise sarı ve kiremit rengi olduğu tespit edilmiştir. Kullanım alanları incelendiğinde, dokumaların daha çok yer yaygısı (taban, yolluk) olarak kullanıldığı ve dokuma tekniği olarak da kilim tekniğinin daha çok tercih edildiği belirlenmiştir. Tespit edilen dokumalarda motif olarak en çok kurt ağzı ve bukağı motifi en az sandık, merdiven, im ve post motifleri kullanılmıştır. Dokumalar şaklı ve yekpare olarak üretilmiştir. Dokuma kolaylığı sebebiyle daha çok yekpare üretim yapılmıştır.

Kompozisyon özellikleri incelendiğinde ise yöre halkı tarafından “Top” adı verilen göbeklerin tekrar sistemiyle yerleştirildiği örnekler vardır. Bu örneklerin dışında motiflerin dikey ekseninde diyagonal kaydırıldığı ve enine şeritli, motiflerin yine tekrar sistemiyle yerleştirildiği örnekler de mevcuttur. Seccadeler ise mihraplı ve mihrapsız kompozisyon özelliğine sahiptir. Yörede tespit edilen dokumaların saçak boyları 3-6 cm arasında değişmektedir. Ayrıca yıprandığı için saçak boyu tespit edilemeyen örnekler de vardır. Yörede saçaklara herhangi bir süsleme ve örgü yapılmamıştır. İncelenen düz dokumalarda kullanılan desen ipliklerinin tamamen doğal boyalar ile boyandığı örneklerin yanı sıra doğal boya ve kimyasal boyalar ile boyanmış ipliklerin beraber kullanıldığı örnekler de belirlenmiştir. Yörede, halkın hayvancılığa yönelmesi ve artık dokumacılığın eskisi gibi yapılmaması sebebiyle doğal boya üretimi de yoktur. Kızılca kasabasında dokumalar eskiden çeyizlik ve halkın kendi ihtiyaçlarını karşılamak için üretildiği ve bu çeyizlik geleneğinin eskisi kadar devam etmediği tespit edilmiştir. Nadir de olsa günümüzde bir veya iki dokumanın çeyizlik olarak verildiği öğrenilmiştir. Yörede genç nüfusunun azalması ve göç vermesinden dolayı dokumaya olan ilgi giderek azalmıştır. Var olan dokumalarda dışardan gelen satıcılara ucuz maliyetli halılar karşılığında satılmıştır.

Literatür ve görsel taramalar sonucunda Kızılca kasabasına ait düz dokuma örneklerinin Afyon, Ereğli (Konya), Gaziantep’te üretilmiş, düz dokumalarla motif ve kompozisyon özelliği açısından benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir.

Gelişen teknoloji ve buna bağlı olarak değişen hayat şartları yörede bulunan düz dokumacılık sanatını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu olumsuz etki, kültürel değerler bakımından ihtiyaçlara cevap verme endişesi taşımaktadır.

Geçmişte yöre halkının geçim kaynağı olan düz dokumalar için gerekli kaynaklar geliştirerek ve yöresel potansiyeli harekete geçirilerek tekrar canlandırılmalıdır. Ayrıca bu dokumaların koruma ve saklama koşulları çok iyi olmadığından dolayı bu konuda iyileştirilmeler yapıp müzelerde sergilenmelidir.

KAYNAKÇA

- Aytaç, Ahmet (2010). "Ereğli Bekdik Türkmen Dokumalarında Kuş Oyusu" *Her Yönüyle Oğuz Türkleri ve Konya Ereğli Yöresi Türkmenleri Sempozyumu*, s 17-34.
- Bayraktaroğlu, Suzan (2005). "Afyon Çevresi Yörük Dokumaları", *Vakıflar Dergisi*, 29, s. 513-527.
- Deniz, Bekir (1991). *Ayvacık (Çanakkale) Yöresi Düz Dokuma Yaygılar (Kilim-Cicim-Zili)*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Deniz, Bekir (2000). *Türk Dünyasında Halı ve Düz Dokuma Yaygılar*, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı.
- Gündüz, Ahmet (2011). "Kırşehir- Aksaray Arasında Bir Bekdik Köyü" (Tarih, Gelenek, Örf ve Adetleri), *History Studies International Journal of History*, 3(2), s. 247-259.
- Gürer, Fethi Ömer (2012). *Kızılca Bekdiklerin Yurdu*, İstanbul: Maya Yayınları.
- Hidayetoğlu, H. Melek (2007). *Konya Kilimleri (Kilim, Cicim, Zili, Sumak)*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabalıcı, Oğuzhan (2017). *Gaziantep Mevlevihanesi Vakıf Müzesinde Bulunan Kilimlerin Tablilleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü.
- Karahan, Recai (1996). "Ereğli Yöresinde Begdik Adıyla Bilinen Bir Grup Türk Kilimi, Türk Soylu Halkların, Halı, Kilim ve Cicim", *Uluslararası Bilgi Şöleni Bildirileri*, 23-31 Mayıs Kayseri, s. 161-163.
- Kardeşlik, Selma (2010). "İstanbul Vakıflar Halı Müzesinde Konservasyon Çalışmaları ve Yeni Keşfedilen Selçuklu Halıları", *Restorasyon Yıllığı Dergisi*, S. 1, s. 113-122.
- Onuk, Taciser, Akpınarlı, Feriha, Ortaç, Serpil ve Alp, Özlem (1998). *İçel El Sanatları*, Ankara: T.C Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Peker, Selçuk (1995). *Bekdik (Ereğli /Konya) Köyleri Halk Edebiyatı Ürünleri Üzerine Bir İnceleme*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi.
- Soysaldı, Aysen (2016). "Yozgat Dokuma Atlası", *Uluslararası I. Bozok Sempozyumu*, C. III, s. 454-478.

Kaynak Kişi: Neziha Çınar
 Doğum Yeri: Kızılca Kasabası
 Mesleği: Ev Hanımı
 Açık Adres: Kemerhisar/ Niğde